

Voorzitter

Ik stel vast dat door de verwerping van dit amendement het andere op stuk nr. 7 voorkomende amendement als verworpen kan worden beschouwd.

Artikel I wordt zonder stemming aangenomen.

De artikelen II en III en de beweegreden worden zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het wetsvoorstel.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, de PvdA, de Groep Lazrak, D66, het CDA, de ChristenUnie en de SGP voor dit wetsvoorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:

- **de brief van het Presidium over een adviesaanvraag aan de Raad van State over het amendement-Van der Laan over naamrecht (29353, nr. 17).**

De **voorzitter**: Ik stel voor, conform het voorstel van het Presidium te besluiten.

Daartoe wordt besloten.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs ter aanpassing van de profielen in de tweede fase van het vwo en het havo (aanpassing profielen tweede fase vwo en havo) (30187).**

De **voorzitter**: Ik zeg de minister dank voor haar medewerking om nu, omdat er geen mondelinge vragen waren, eerder met dit onderwerp te beginnen dan was gepland. Het betekent wel dat ik de minister zal toestaan de vergadering om 15.10 uur even te verlaten om te voldoen aan een andere verplichting, het in ontvangst nemen van een petitie. Ik zal de vergadering daartoe op dat moment, met excuses aan degene die dan aan het woord is, even onderbreken. Deze procedure, waarmee wij bijna een uur winnen, leek mij te verkiezen boven een schorsing van de vergadering tot half vier.

De algemene beraadslaging wordt geopend.

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Voorzitter. Vooral in het algemeen voortgezet onderwijs, havo en vwo, is het van belang dat er een goede balans komt tussen kennis en het leren toepassen van die kennis. Om het nog eens voor alle duidelijkheid te zeggen: het één kan niet zonder het ander en het ander kan niet zonder het één. Het is een gegeven dat in de vervolgstudies en in het bedrijfsleven steeds meer algemene vaardigheden worden gevraagd die daarbij nodig zijn. Tegen die achtergrond is ook de hele operatie rondom de tweede fase en het studiehuis gestart waar wij vandaag over spreken.

Ik heb nog een uitzending van Nova op mijn netvlies staan, waarin een aantal mensen uit het bedrijfsleven zei: wij hebben hier een stel universitair afgestudeerden en het eerste wat wij hen gaan aanleren, zijn communicatieve vaardigheden. Nu, dat moeten wij in de toekomst zo niet meer hebben. Ik zeg er evenwel bij dat communicatieve vaardigheden en al die andere vaardigheden die nodig zijn, niets om het lijf hebben als er niet een gedegen vakinhoudelijke kennis onder ligt. Dat is de balans die wij zullen moeten vinden. Wij zien in de discussie over de tweede fase en het studiehuis dat deze slinger steeds heen en weer gaat. Laten wij die tegenstelling niet creëren en vooral kijken hoe wij deze zaken goed in elkaars verlengde brengen. Dat zelfde geldt voor de studies van de studies en de verhouding tussen de verbreding en de verdieping; ook hier zien wij dat de slinger heen en weer gaat.

Ik weet dat de minister om tien over drie even weggaat. Zij gaat dan volgens mij naar de studenten en de leerlingen die haar de afgelopen week hebben toegesproken op "www.lievemaria.nl." en wel om te horen wat wij rond half twee al hebben gehoord. Ik heb daarbij zo-even tegen de studenten het volgende gezegd. Wij moeten niet vergeten dat wij deze operatie begonnen zijn op een andere plek – hier vlakbij, op het Malieveld – bij de start van de tweede fase, toen de studenten juist zeiden dat het allemaal veel te moeilijk werd. Nu zeggen zij dat het op een aantal onderdelen te gemakkelijk wordt en dat zij straks met te weinig bagage het voortgezet onderwijs uit gaan. Toen voelde men zich echter overladen en had men het gevoel dat men in korte tijd veel te veel moest opnemen.

De waarheid ligt altijd in het midden en dat moeten wij ons goed realiseren. Ik denk dat het goed is dat die leerlingen en studenten zich willen ontwikkelen en dat dit ook de tijdgeest is. Ik vind dat positief en bedoel dan ook niets ten nadele te zeggen van de studenten die vragen: geef ons een goede bagage mee. Het geeft echter aan hoe ingewikkeld het is om tot een goede balans te komen.

Bij de discussie over de tweede fase lijkt het mij van groot belang om een balans te vinden tussen de samenhang per profiel en de ruimte voor keuzevrijheid. Vooral de keuzevrijheid vraagt om een goede keuzevoorlichting. Als wij de leerlingen keuzevrijheid willen bieden, zullen wij hun duidelijk moeten maken waaruit zij kunnen kiezen en wat dit voor hun toekomst betekent: met welke vakken en welke keuzevakken kun je later naar welke opleiding toe? En: als je een bepaalde keus maakt, weet dan ook wat er vanwege die keus misschien niet meer kan. Wij begrijpen van het LAKS en andere organisaties dat met name de keuzevoorlichting beter kan. De verbetering is mogelijk als het gaat om de profielen, hoewel men daarover tevreden is, maar vooral wil men weten naar welke opleiding men precies kan als men een keus maakt. Ziet de minister mogelijkheden om ervoor te zorgen dat meer aan die voorlichting wordt gedaan dan nu het geval is?

Het tweede probleem bij de keuzemogelijkheid is dat scholen in de praktijk lang niet alle vakken aanbieden die eigenlijk tot de potentiële keuzemogelijkheden behoren. Een bepaald profiel kent bijvoorbeeld drie keuzevakken, terwijl de school er maar één aanbiedt. Dan heb je op papier wel een keus, maar in de praktijk niet. Daarom wil ik de minister het volgende idee aan de hand doen. Zij zou kunnen zeggen: als er meerdere keuzen zijn,